

Norden i Världen – Världen i Norden

Ramprogram för Nordiska rådets verksamhet

Norden i Världen – Världen i Norden

Ramprogram för Nordiska rådets verksamhet

ANP 2009:702

ISBN 978-92-893-1602-6

© Nordiska rådet, Köpenhamn 2009

Design: Jette Koefoed

Tryck: Ekspressen, Köpenhamn 2009

Foton: s. 5 Johannes Jansson/Karin Beate Nøsterud/;

s. 8 Lennart Perlenhem; s. 9 Johannes Jansson; s. 10-11 Lennart

Perlenhem; s. 12,14 Johannes Jansson

Printed in Demark

Nordiska ministerrådet

Store Strandstræde 18

1255 Köpenhamn K

Telefon (+45) 3396 0400

Fax (+45) 3311 1870

Nordiska rådet

Store Strandstræde 18

1255 Köpenhamn K

Telefon (+45) 3396 0200

Fax (+45) 3396 0202

www.norden.org

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt de självstyrande områdena Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och är en viktig partner i europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill styrka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Förord

Nordiska rådet har tidigare utarbetat ettåriga arbetsprogram. Från och med nu presenteras ett ramprogram, som gäller tillsvidare. Ramprogrammet kompletteras av ett årligt ordförandeprogram, som det land som fungerar som ordförande för Nordiska rådet utarbetar. Utöver detta har de fem fackutskotten sina egna årliga arbetsprogram.

Avsikten är att ge större möjligheter för ordförandelandet att sätta sin prägel på den nordiska agendan under ordförandeåret.

Köpenhamn, januari 2009

Esipuhe

Pohjoismaiden neuvosto on aiemmin julkaissut yksivuotisia työohjelmia. Tästä lähtien laaditaan toistaiseksi voimassa oleva puiteohjelma, jota täydennetään vuotuisella puheenjohtajakauden ohjelmalla. Vuotuisen ohjelman laatii Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajana kulloinkin toimiva maa. Lisäksi neuvoston viidellä valiokunnalla on omat vuotuiset työohjelmansa.

Tavoitteena on antaa puheenjohtajamaalle mahdollisuus jättää oma kädenjälkensä pohjoismaiseen päiväjärjestykseen puheenjohtajakauden aikana.

Kööpenhaminassa tammikuussa 2009

Formáli

Norðurlandaráð hefur hingað til gert starfsáætlun til eins árs í senn. Nú er kynnt rammaáætlun um starfsemi ráðsins sem mun gilda um óákveðinn tíma. Auk hennar mun starfsemin byggja á árlegri formennskuáætlun þess lands sem fer með formennsku í Norðurlandaráði. Fimm fastanefndir Norðurlandaráðs gera að auki sínar árlegu starfsáætlanir.

Markmiðið er að veita því landi sem fer með formennsku aukíð svigrúm til að móta dagskrá norræna samstarfsins á formennskutímanum.

Kaupmannahöfn í janúar 2009

Vår vision för det nordiska samarbetet

De nordiska länderna samarbetar för att driva frågor av gemensamt intresse för nordborna. Samarbetet bygger på den värdegemenskap som finns i de nordiska samhällena. Samarbetet skall stärka integrationen mellan länderna och främja regionens inflytande i EU och internationellt.

Nordiska rådet lägger agendan för det nordiska samarbetet. Detta skall ske i nära samverkan med de nationella parlamenten och de självstyrande områdena, samt med Nordiska ministerrådet. Nordiska rådet skall hålla hög profil i de parlamentariska samsarbetsorganen och utveckla sitt samarbete med EU-parlamentet och dess relevanta utskott.

Kulturen har ett värde i sig. Kultursamarbetet är en av hörnstenarna i det nordiska samarbetet. Med konst och kultur kan man öka kännedomen om de nordiska länderna också utanför Norden och därmed skapa bättre förutsättningar för internationellt samarbete och globala satsningar. En gemensam satsning på konst och kreativa kompetenser har stor betydelse för Norden som global föregångsregion

Det nordiska samarbetet förutsätter som regel konsensusbeslut. Detta gäller utan undantag för Nordiska ministerrådet. En konsekvens av detta är att det nordiska land som vill minst, bestämmer mest. Nordiska rådet vill se mera dynamik i det nordiska samarbetet och rekommenderar därför att Nordiska ministerrådet går in för ”opting-out”-principen, dvs., de länder som vill kan gå vidare trots att ett land motsätter sig.

Vi vill stärka den nordiska välfärden

VÅR VISION

Den nordiska välfärdsmodellen har gett många goda resultat. Den har skapat trygga och solidariska samhällen. Välfärdsmodellen är en väsentlig förklaring till att de nordiska länderna placerar sig i världstoppens båda ändar då man jämför internationell konkurrenskraft och hållbar utveckling.

Nordiska rådet vill utveckla den nordiska välfärden och stärka medborgarsamhället. Vi måste klara av de utmaningar som globaliseringen medför och bidra till att dess frukter fördelas så rättvist som möjligt.

Den nordiska välfärdsmodellen skall fortsättningsvis värna om grundläggande värden såsom demokrati, frihet, rättvisa, jämlikhet, tolerans och pluralism.

VÅRA ÅTGÄRDER

De nordiska länderna skall utveckla stabila och flexibla arbetsmarknader som garanterar en hög sysselsättningsgrad och goda möjligheter till fortbildning och omskolning.

Vi vill arbeta för god utbildning på alla nivåer. Bildning och kunskap är viktiga både för individens självförverkligande och för att Norden skall klara sig i den globala konkurrensen.

Vi vill utveckla våra samfundsstrukturer så att de bidrar till att reducera sociala och ekonomiska olikheter.

Vi skall utveckla våra samhällen så, att kvinnor och män har jämlika möjligheter att besätta ledande poster i sådana branscher och fack som nu är könsuppdelade. Detta förutsätter bl.a. bättre möjligheter för papporna att ta ut föräldraledighet.

En ökad immigration av arbetskraft är nödvändig för att vi skall kunna producera de varor och tjänster våra välfärdssamhällen behöver. Vi vill arbeta för en god integration av invandrarna i våra samhällen.

Vi vill arbeta för att våra invånare får en god och människovärdig vård i livets alla skeden.

Vi vill påverka globaliseringen

VÅR VISION

Många av de utmaningar och möjligheter globaliseringen innebär kan inte lösas av ett enskilt nordiskt land. Ett ännu mera integrerat och fördjupat samarbete mellan de nordiska länderna skall därför ges högsta prioritet.

VÅRA ÅTGÄRDER

I samarbete skall de nordiska länderna utnyttja den internationella konkurrensen till att stärka den nordiska välfärdspolitiken. Satsningar på utbildning, forskning och utveckling, innovation och förnyelse samt flexibilitet skall skapa en stabil och hållbar ekonomisk tillväxt.

De nordiska länderna skall aktivt påverka processen så att fördelarna fördelas globalt så rättvist som möjligt.

De nordiska länderna skall fortsatt spela en aktiv roll för att minska utsläppen av växthusgaser. Ökade satsningar på klimat- och energiforskning, höjd energieffektivitet och ökad användning av förnyelsebara energikällor skall vara prioriterade områden.

Det globaliseringsprojekt som Nordiska rådet initierat och som Nordiska ministerrådet har satt igång skall förverkligas.

Vi vill öka mobiliteten i Norden

VÅR VISION

Vi vill värna om individens och näringslivets fria rörlighet i Norden. Vi vill ha ett gränslöst och dynamiskt Norden, som kan möta globaliseringens utmaningar och trygga de nordiska ländernas konkurrenskraft och välfärd.

VÅRA ÅTGÄRDER

Vi vill avskaffa existerande gränshinder mellan de nordiska länderna och förhindra att nya uppstår. Vi förutsätter en bättre koordinering och harmonisering av lagstiftningen i de nordiska länderna.

Vi driver på Nordiska ministerrådets pågående arbete med avskaffandet av gränshinder och förväntar oss konkreta och snabba resultat.

Vi vill rädda havsmiljön

VÅR VISION

Vi vill arbeta för att de nordiska haven blir rena med en rik biologisk mångfald, anpassade till de enskilda havens särförhållanden. Vi vill att alla näringar – både land- och havsbaserade – skall ha goda möjligheter att utöva sin verksamhet så, att de respekterar den övergripande ekologiska målsättningen för havsområdena. Vi vill att såväl invånare som turister med hjälp av en välplanerad infrastruktur skall ha goda möjligheter till berikande upplevelser i de nordiska havsmiljöerna. Vi vill att utsläpp av farliga kemiska ämnen skall stoppas och att radioaktivt avfall inte leds ut i haven.

VÅRA ÅTGÄRDER

Vi vill aktivt bidra till att HELCOM's handlingsplan för Östersjön genomförs. Detta förutsätter bl.a. stärkta möjligheter för projektutveckling och finansiering av miljöinvesteringar i samtliga Östersjöländer.

Vi vill påverka EU:s Östersjöstrategi så att den fokuserar på hållbar utveckling i regionen för att garantera en gynnsam utveckling av Östersjöns miljö.

EU:s marina och maritima planer skall implementeras så att de är skräddarsydda för förhållandena i Östersjön, Nordsjön mm.

Vi vill ha restriktiva regler för fartygstrafik och off-shore verksamhet i de nordliga områdenas sårbara havsmiljöer.

De nordiska länderna skall arbeta för en bättre miljö i havsområdena och besluta om nödvändiga skyddsåtgärder, enskilt, tillsammans och i regionala och internationella fora.

Klimatförändringarnas inverkan på havsmiljöerna skall analyseras och inarbetas i skyddsprogram och i ramvillkoren för näringar såsom fiskeri, jord- och skogsbruk. Klimatförändringarna skall beaktas i den fysiska planläggningen och vid utbyggandet av infrastrukturen vid havsområdena.

Mottagningsfaciliteter för fartygens toalettavfall bör etableras i Österjöns hamnar. Den ökande fartygstrafiken skall göras säker genom teknologisk utveckling av fartyg och navigationssystem.

Havsområdenas miljötillstånd och biodiversitet skall kontinuerligt granskas och rapporteras, så att utvecklingen till ett rent hav med ett rikt växt- och djurliv kan följas.

Vi vill ge nordliga dimensionen innehåll

VÅR VISION

Den nordliga dimensionen är en gemensam politik för fyra jämbördiga parter: EU, Ryssland, Island och Norge. Den nordliga dimensionen skall fungera som en politisk plattform för att främja samarbete för hållbar utveckling, välbefinnande och säkerhet i Nordeuropa. Samarbetet med Ryssland, särskilt Nordvästra Ryssland, skall ha en viktig roll i den nordliga dimensionen. Den nordliga dimensionen skall kunna fungera som ett både politiskt och praktiskt ramverk för en skärpt samordning och samverkan mellan olika slags aktörer i Nordeuropa. Vidare skall det ske en nära samordning mellan den nordliga dimensionen och EU:s strategi för Östersjöregionen.

VÅRA ÅTGÄRDER

Vi vill stärka vidareutvecklingen, konkretiseringen och den politiska förankringen av den nordliga dimensionen, t ex genom att stärka kontakter och samarbete med relevanta utskott i Europaparlamentet.

Vi vill vidareutveckla det praktiska samarbetet med parlamentariska organ och andra politiska aktörer i Ryssland, särskilt Nordvästra Ryssland, kring frågor inom den nordliga dimensionens långsiktiga prioriteringar;

Vi vill att samarbetet inom den nordliga dimensionen ska medverka till ökad samordning och minskad överlappning mellan aktörer verksamma inom Nordeuropa;

Vi vill att det sker en nära och konkret samordning mellan den nordliga dimensionen och EU:s strategi för Östersjöregionen.

sk

spru

språk

tionsm

skrift

erat
erat
erat

Vi vill ha ett effektivare nordiskt språksamarbete

VÅR VISION

I skenet av den växande internationaliseringen vill vi ha en språkpolitik som stärker de nordiska språken. Vi vill att de nordiska språken skall vara starka och levande. Vi vill att alla nordbor skall kunna kommunicera på något av de tre skandinaviska språk som lärs ut i samtliga nordiska länder. Vi vill därför främja internordisk språkförståelse och språkkunskap. Bättre språkförståelse gör det nordiska samarbetet effektivare och mera intressant.

VÅRA ÅTGÄRDER

Deklarationen om nordisk språkpolitik, antagen den 1.9 2006, måste följas upp och implementeras. De nordiska undervisningsministrarna bör utarbeta en handlingsplan som skall garantera en samlad, långsiktig och effektiv insats gällande språkpolitiken. Regeringarna i Norden verkställer planen och arbetar för att förbättra den nordiska språkgemenskapen.

Det nya Nordplus Nordiska Språk- och Kulturprogrammet utformas så, att elevernas och lärarnas gransspråksförståelse stärks och att intresset och förståelsen för den nordiska kulturen och de nordiska språken stimuleras.

Projektet ”Nordiska språkpiloter i skolan/lärarytbildning i Norden” skall fortsätta och byggas ut så, att språkpiloterna kan handleda lärarkolleger och vara pådrivare av utvecklingen mot en bättre och effektivare undervisning i gransspråken.

Undervisningen i gransspråk i skolan förstärks och inleds tidigare. Tyngdpunkten i undervisningen läggs på att lära sig tala.

De samhällsbärande nordiska språken skall vara synliga i det offentliga livet, såsom TV och film.

Internordiska ordböcker, också i elektronisk form, skall utarbetas.

Pohjoismaiden neuvoston visio pohjoismaisesta yhteistyöstä

Pohjoismaisen yhteistyön tavoitteena on edistää kaikkien pohjoismaalaisten näkökulmasta tärkeitä asioita. Yhteistyö pohjautuu Pohjoismaiden yhteisiin arvoihin, ja sen tulee vahvistaa maiden välistä yhdentymistä ja parantaa alueen vaikutusmahdollisuuksia EU:ssa ja muissa kansainvälisissä yhteyksissä.

Pohjoismaiden neuvosto määrittää pohjoismaisen yhteistyön päiväjärjestyksen tiiviissä yhteistyössä kansallisten parlamenttien ja itsehallintoalueiden sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa. Pohjoismaiden neuvoston tulee osallistua aktiivisesti parlamentaaristen yhteistyöelinten toimintaan ja kehittää yhteistyötä Euroopan parlamentin ja sen asianomaisten valiokuntien kanssa.

Kulttuurilla on jo sinänsä itseisarvo, ja kulttuuriyhteistyö onkin yksi pohjoismaisen yhteistyön kulmakivistä. Taiteen ja kulttuurin avulla Pohjoismaita tehdään tunnetuksi myös Pohjolan ulkopuolella ja siten parannetaan maiden edellytyksiä osallistua kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmanlaajuisiin panostuksiin. On tärkeää, että Pohjoismaat globaalina edelläkävijäalueena panostavat yhdessä taiteeseen ja luovaan osaamiseen.

Pohjoismainen yhteistyö edellyttää yleensä yksimielisiä päätöksiä ja konsensusperiaatetta noudatetaankin poikkeuksetta Pohjoismaiden ministerineuvostossa. Tämä johtaa muun muassa siihen, että vähiten haluava maa päättää käytännössä eniten. Pohjoismaiden neuvosto haluaa tehdä pohjoismaisesta yhteistyöstä dynaamisempaa ja suosittaa siksi Pohjoismaiden ministerineuvostolle, että maille annetaan vapaus jättäytyä halutessaan toiminnan ulkopuolelle (opting-out). Tällöin muut maat voivat mennä yhteistyössä pitemmälle yhden maan vastustuksesta huolimatta.

Haluamme vahvistaa pohjoismaista hyvinvointia

VISIOMME

Pohjoismainen hyvinvointimalli on tuottanut monia hyviä tuloksia, ja sen ansiosta meillä on turvalliset, solidaariset yhteiskunnat. Hyvinvointimal-
lia saamme kiittää pitkälti myös siitä, että Pohjoismaat ovat maailman
kärkimaita niin kansainvälisessä kilpailukyvyssä kuin kestävässä kehi-
tyksessäkin.

Pohjoismaiden neuvosto haluaa kehittää pohjoismaista hyvinvointia ja
vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa. Meidän täytyy selvittää globalisaation
haasteista ja huolehtia osaltamme siitä, että sen tulokset jakautuvat
mahdollisimman oikeudenmukaisesti.

Pohjoismaisen hyvinvointimallin tulee vastaisuudessaakin vaalia perus-
arvojamme, kuten demokratiaa, vapautta, oikeudenmukaisuutta, tasa-
arvoa, suvaitsevaisuutta ja moniarvoisuutta.

TOIMENPITEEMME

Pohjoismaiden tavoitteena on vakaat ja joustavat työmarkkinat, jotka
takaavat korkean työllisyysasteen ja hyvät jatko- ja uudelleenkoulutus-
mahdollisuudet.

Haluamme edistää tasokasta koulutusta kaikilla eri tasoilla. Osaamista
ja tietoa tarvitaan, jotta ihmiset pystyisivät toteuttamaan itseään ja
Pohjoismaat pitämään pintansa maailmanlaajuisessa kilpailussa.

Maidemme yhteiskuntarakenteita on kehitettävä siten, että ne osaltaan
auttavat vähentämään sosiaalista ja taloudellista eriarvoisuutta.

Naisille ja miehille on tarjottava yhtäläiset mahdollisuudet päästä johta-
vaan asemaan aloilla, joiden sukupuolijakauma on tällä hetkellä epäta-
sainen. Tavoitteen saavuttamiseksi on muun muassa parannettava isien
mahdollisuuksia jäädä vanhempainvapaalle.

Työvoiman maahanmuuttoa on lisättävä, jotta voisimme tulevaisuudes-
sakin tuottaa hyvinvointiyhteiskuntiemme tarvitsemat tavarat ja palvelut.
Haluamme helpottaa maahanmuuttajien kotoutumista yhteiskuntiimme.

Kaikkien Pohjoismaiden asukkaiden on saatava hyvää ja ihmisarvoista
hoitoa kaikissa elämänvaiheissa.

Haluamme vaikuttaa globalisaatioon

VISIOMME

Yksittäiset Pohjoismaat eivät pysty omin voimin vastaamaan kaikkiin globalisaation haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Siksi meidän tulee asettaa selkeästi etusijalle pohjoismaisen yhteistyön tiivistäminen ja syventäminen entisestään.

TOIMENPITEEMME

Meidän tulee yhteistuumin hyödyntää maailmanlaajuista kilpailua ja siten vahvistaa pohjoismaista hyvinvointipolitiikkaa. Vakaata ja kestävää talouskasvua tavoitellaan panostamalla koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen, innovointiin ja uudistamiseen sekä joustavuuteen.

Pohjoismaiden tulee aktiivisesti vaikuttaa globalisaatiokehitykseen siten, että saatu hyöty jakautuu maailmanlaajuisesti mahdollisimman oikeudenmukaisesti.

Pohjoismaiden tulee vastaisuudessakin toimia aktiivisesti kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Keskeisellä sijalla ovat tällöin energia- tehokkuuden parantaminen, lisäpanostukset ilmasto- ja energiatutkimukseen ja uusiutuvien energianlähteiden käytön lisääminen.

Lisäksi on vietävä päätökseen globalisaatiohanke, jonka Pohjoismaiden ministerineuvosto käynnisti Pohjoismaiden neuvoston aloitteesta.

Haluamme lisätä Pohjoismaiden välistä liikkuvuutta

VISIOMME

Haluamme vaalia yksilöiden ja elinkeinoelämän vapaata liikkuvuutta Pohjoismaiden välillä. Tavoitteena on rajaton, dynaaminen Pohjola, joka pystyy kohtaamaan globalisaation haasteet ja turvaamaan Pohjoismaiden kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin.

TOIMENPITEEMME

Pohjoismaiden väliltä on poistettava nykyiset rajaesteet ja estettävä uusien syntyminen. Edellytämme lainsäädännön nykyistä parempaa koordinoitua ja yhdenmukaistamista Pohjoismaiden välillä.

Omalta osaltamme vauhditamme Pohjoismaiden ministerineuvoston työtä rajaesteiden poistamiseksi ja odotamme konkreettisia, nopeita tuloksia.

Haluamme pelastaa meriympäristön

VISIOMME

Pyrimme siihen, että pohjoisista meristä tulee puhtaita ja luonnon monimuotoisuuden suhteen rikkaita kunkin merialueen erityisolosuhteet huomioon ottaen. Niin maalla kuin merelläkin on voitava harjoittaa elinkeinotoimintaa siten, että merialueiden ekologista yleistavoitetta kunnioitetaan. Haluamme, että toimivan infrastruktuurin avulla tarjotaan sekä paikallisille asukkaille että matkailijoille hyvät elämismahdollisuudet pohjoisessa meriympäristössä. Haluamme pysäyttää vaarallisten kemiallisten aineiden päästöt ja estää radioaktiivisen jätteen kulkeutumisen meriin.

TOIMENPITEEMME

Pyrimme aktiivisesti edistämään Itämeren suojelukomission (HELCOM) toimintaohjelman toteuttamista. Muun muassa hankkeiden kehitylle ja ympäristöinvestointien rahoittamiselle on luotava paremmat edellytykset kaikissa Itämeren maissa.

Haluamme vaikuttaa EU:n Itämeri-strategiaan siten, että se keskittyy alueen kestävään kehitykseen. Näin taataan Itämeren ympäristön suotuisa kehitys.

EU:n merta ja meriympäristöä koskevat suunnitelmat tulee panna täytäntöön siten, että ne sovitetaan yksilöllisesti Itämeren, Pohjanmeren ja muiden merialueiden olosuhteisiin.

Haluamme rajoittaa säännöin pohjoisten alueiden haavoittuvissa meriympäristöissä harjoitettavaa laivaliikennettä ja offshore-toimintaa.

Pohjoismaiden on pyrittävä parantamaan merialueiden ympäristöä ja päätettävä tarvittavista suojelutoimista erikseen, yhdessä ja alueellisilla sekä kansainvälisillä foorumeilla.

Ilmastonmuutoksen vaikutusta meriympäristöihin tulee selvittää edelleen. Se on sisällytettävä suojeluohjelmiin sekä esimerkiksi kalastus- ja maa- ja metsätalouden puite-ehtoihin. Ilmastonmuutos tulee ottaa huomioon kaavoituksessa ja merialueiden infrastruktuuria rakennettaessa. Itämeren satamiin tulee perustaa alusten käymäläjätteen vastaanottopisteitä. Lisääntyvän laivaliikenteen turvallisuutta on parannettava kehittämällä alusten ja navigointijärjestelmien tekniikkaa.

Merialueiden ympäristön tilaa ja luonnon monimuotoisuutta tulee tutkia jatkuvasti ja siitä tulee raportoida säännöllisesti, jotta kehitystä puhtaaksi, kasvistoltaan ja eläimistöltään rikkaaksi mereksi voidaan seurata.

Haluamme tuoda pohjoiseen ulottuvuuteen sisältöä

VISIOMME

Pohjoinen ulottuvuus on neljän tasa-arvoisen kumppanin eli EU:n, Venäjän, Islannin ja Norjan yhteistä politiikkaa. Sen tulee toimia poliittisena foorumina Pohjois-Euroopan kestävästä kehityksestä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäväksi yhteistyöksi. Venäjän ja etenkin Luoteis-Venäjän kanssa tehtävän yhteistyön tulee olla keskeisellä sijalla pohjoisessa ulottuvuudessa. Pohjoisen ulottuvuuden on tarjottava sekä poliittiset että käytännön puitteet Pohjois-Euroopan eri toimijoiden tiiviimmälle yhteistyölle ja koordinoinnille. Lisäksi on huolehdittava pohjoisen ulottuvuuden ja EU:n Itämeri-strategian välisestä koordinoinnista.

TOIMENPITEEMME

Haluamme vahvistaa pohjoisen ulottuvuuden kehittämistä, konkretisointia ja poliittista kytkentää esimerkiksi tiivistämällä yhteyksiä ja yhteistyötä Euroopan parlamentin asianomaisten valiokuntien kanssa.

Haluamme kehittää käytännön yhteistyötä Venäjän ja etenkin Luoteis-Venäjän parlamentaaristen elinten ja muiden toimijoiden kanssa pohjoisen ulottuvuuden pitkän aikavälin tärkeimpiin yhteistyöaloihin liittyvissä kysymyksissä.

Haluamme, että pohjoisen ulottuvuuden puitteissa tehtävällä yhteistyöllä lisätään Pohjois-Euroopan toimijoiden keskinäistä koordinaatiota ja vähennetään päällekkäisyyksiä.

Haluamme, että pohjoista ulottuvuutta koordinoidaan tiiviisti ja konkreettisesti EU:n Itämeren aluetta koskevan strategian kanssa.

sk

spru

språk

tionsm

skrift

erat
t

Haluamme tehostaa pohjoismaista kieliyhteistyötä

VISIOMME

Kansainvälisyyden lisääntyessä haluamme edistää kielipolitiikkaa, joka vahvistaa pohjoismaisia kieliä. Haluamme, että kaikki pohjoismaiset kielet ovat vahvoja ja eläviä ja että kaikki pohjoismaalaiset pystyvät kommunikoimaan joko ruotsin, norjan tai tanskan kielellä, joiden opetusta tarjotaan kaikissa Pohjoismaissa. Siksi haluamme edistää Pohjoismaiden kielten keskinäistä ymmärtämistä ja osaamista. Kielten ymmärtämistä parantamalla tehostetaan myös pohjoismaista yhteistyötä ja lisätään sen kiinnostavuutta.

TOIMENPITEEMME

Pohjoismaiden opetusministereiden 1. syyskuuta 2006 hyväksymä kielipoliittinen julistus tulee panna täytäntöön ja sitä tulee seurata. Opetusministereiden tulee laatia toimintasuunnitelma, jolla taataan pitkäjänteinen ja tehokas kielipoliittinen kokonaispanostus. Pohjoismaiden hallitusten tehtävänä on panna suunnitelma täytäntöön ja tiivistää pohjoismaista kieliyhteistyötä.

Nordplusin pohjoismaisen kieli- ja kulttuuriohjelman kieliosion tulee vahvistaa oppilaiden ja opettajien naapurikielten ymmärtämistä, herättää kiinnostusta Pohjoismaiden kieliä ja kulttuuria kohtaan sekä parantaa niiden tuntemusta.

Pohjoismaiset kielipilotit Pohjoismaiden kouluopetuksessa ja opettajankoulutuksessa -hanketta jatketaan ja laajennetaan. Tavoitteena on, että kielipilotit voivat opastaa opettajakollegoita ja nopeuttaa kehitystä kohti naapurikielten parempaa ja tehokkaampaa opetusta.

Naapurikielten opetusta kouluissa vahvistetaan ja se aloitetaan nykyistä aiemmin. Opetuksen painopistettä siirretään puhumisen opetteluun.

Yhteiskunnan toimintaa ylläpitävien kielten tulee näkyä julkisuudessa, kuten televisiossa ja elokuvissa.

On laadittava pohjoismaisia sanakirjoja ja julkaistava niitä myös sähköisessä muodossa.

Framtíðarsýn okkar á norrænu samstarfi

Norrænu ríkin starfa saman að sameiginlegum hagsmunamálum allra Norðurlandabúa. Samstarfið byggir á gildum sem norræn samfélög eiga sameiginleg. Norrænt samstarf á að styrkja samræmi og samhæfni milli landanna og stuðla að sameiginlegum áhrifum Norðurlanda í Evrópusambandinu og á alþjóðavettvangi.

Norðurlandaráð mótar stefnu fyrir norrænt samstarf. Það er gert í nánú samstarfi við þjóðþingin og sjálfstjórnarsvæðin, auk Norrænu ráðherranefndarinnar. Norðurlandaráð á að vera áberandi í samstarfsstofnunum þjóðþinganna og byggja upp samstarf við Evrópuþingið og nefndir á vegum þess.

Menningin hefur gildi í sjálfu sér. Menningarsamstarfið er einn af hornsteinum norræna samstarfsins. Með listum og menningarstarfi má breiða út þekkingu um Norðurlönd, einnig utan þeirra, og þar með bæta forsendur fyrir alþjóðasamstarf og stefnumið í hnattvæddum heimi. Það hefur mikla þýðingu fyrir Norðurlönd, sem vilja vera svæði í fararbroddi í heiminum, að vinna sameiginlega að framgangi lista og skapandi greina.

Norrænt samstarf byggir á samhljóða ákvörðunum. Þannig starfar Norræna ráðherranefndin undantekningarlaust. Afleiðingin er sú að það land sem vill minnst, ákveður hlutfallslega mest. Norðurlandaráð vill auka kraftinn í norrænu samstarfi og mælist því til þess að Norræna ráðherranefndin vinni samkvæmt grundvallarreglunni „opting-out“-þ.e.a.s. að þau lönd sem þess óska geti gengið lengra þrátt fyrir að eitt land sé mótfallið tiltekinni ákvörðun.

Við viljum styrkja norræna velferð

FRAMTÍÐARSÝN

Norræna velferðarlíkanið hefur skilað góðum árangri á mörgum sviðum. Það hefur skapað örugg samfélög þar sem samstaða ríkir. Norræna velferðarlíkanið er helsta skýringin á því að Norðurlönd standa vel að vígi á alþjóðavettvangi, hvort heldur litið er til samkeppnisstöðu eða sjálfbærrar þróunar.

Norðurlandaráð vill byggja upp velferð á Norðurlöndum og styrkja samfélag borgaranna. Við verðum að takast á við þau viðfangsefni sem hnattvæðingin hefur í för með sér og leggja okkar af mörkum svo skipta megi ávinningi af henni á eins réttlátan hátt og unnt er.

Norræn velferðarríki eiga áfram að standa vörð um grunngildi, s.s. lýðræði, frelsi, réttlæti, jafnrétti, umburðarlyndi og margbreytni.

AÐGERÐIR

Norrænu ríkin eiga að byggja upp stöðugan og sveigjanlegan vinnu-markað som tryggir næga atvinnu og tækifæri á menntun og endurmenntun.

Við viljum vinna að góðri menntun á öllum stigum. Menntun og þekking eru mikilvæg fyrir sjálfsvitund einstaklingsins og fyrir samkeppnisstöðu Norðurlanda í hnattvæddum heimi.

Við viljum byggja upp innviði samfélagsins þannig að þeir stuðli að því að draga úr félagslegri og efnahaglegri mismunun.

Við viljum þróa samfélag okkar þannig að konur og karlar eigi jafna möguleika á því að gegna stjórnunarstöðum í kynskiptum atvinnugreinum og fögum. Forsenda þess er m.a. að feður eigi kost á foreldraleysi.

Nauðsynlegt er að auka innflutning á vinnuafli til að við getum framleitt þær vörur og mannað þá þjónustu sem velferðarsamfélagið þarf á að halda. Við viljum vinna að góðri aðlögun innflytjenda að samfélagi okkar.

Við viljum vinna að því að íbúar í löndunum eigi kost á góðri og mannúðlegri umönnun á öllum aldursskeiðum.

Við viljum hafa áhrif á hnattvæðinguna

FRAMTÍÐARSÝN

Mörg þeirra viðfangsefna og kosta sem hnattvæðingin hefur fært okkur er ekki unnt að leysa í einu norrænu ríki. Því setjum við það í forgang að samþætta og auka samstarf landanna enn frekar.

AÐGERÐIR

Í samstarfi sínu eiga norrænu ríkin að nýta alþjóðlega samkeppni til að styrkja enn frekar norræna velferðarstefnu. Með aukinni áherslu á menntun, rannsóknir, framþróun, nýsköpun og nýbreytni, auk sveigjanleika, á að skapa jafnan og sjálfbæran hagvöxt.

Norrænu ríkin eiga að taka virkan þátt í þessu starfi þannig að ávinningur þess skiptist milli ríkja heims á eins réttlátan hátt og unnt er.

Norrænu ríkin eiga sem fyrr að vinna markvisst að því að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda. Aukin áhersla á rannsóknir í loftslags- og orkumálum og meiri nýting endurnýjanlegra orkugjafa á að vera forgangsverkefni.

Hnattvæðingarverkefnið sem Norðurlandaráð átti frumkvæði að og Norræna ráðherranefndin hefur sett af stað á að verða að veruleika.

Við viljum aukinn hreyfanleika á Norðurlöndum

FRAMTÍÐARSÝN

Við viljum standa vörð um hreyfanleika einstaklinga og atvinnulífs á Norðurlöndum. Við viljum landamæralaus og kraftmikil Norðurlönd sem geta tekist á við viðfangsefni hnattvæðingarinnar og tryggt samkeppnishæfni og velferð.

AÐGERÐIR

Við viljum ryðja úr vegi þeim landamærahindrunum sem enn eru til staðar og hindra að nýjar verði til. Forsenda þess er betri samhæfing og samræmi á milli löggjafar í norrænu ríkjunum.

Við styðjum starf Norrænu ráðherranefndarinnar sem miðar að því að afnema landamærahindranir og gerum okkur vonir um áþreifanlegan og skjótan árangur.

Við viljum standa vörð um lífríki hafsins

FRAMTÍÐARSÝN

Við viljum vinna að því að norræn hafsvæði verði ómengduð og auðug af margbreytilegum tegundum sem henta sérstöðu hvers svæðis. Við viljum að allar atvinnugreinar – hvort heldur þær byggja á auðlindum lands eða sjávar – eigi góða möguleika á að þrífast samhliða því að markmið um verndun hafsins eru virt. Við viljum að íbúar og ferðamenn eigi, í krafti vel skipulagðra samgangna, kost á gefandi upplifun á norrænum hafsvæðum. Við viljum að losun hættulegra efna og geislavirks úrgangs í hafið verði tafarlaust stöðvuð.

AÐGERÐIR

Við viljum vinna markvisst að því að framkvæmdaáætlun HELCOM fyrir Eystrasaltið verði framfylgt. Forsenda þess er m.a. betri möguleikar á verkefnauppbyggingu og fjármögnun í umhverfisvernd í öllum löndum við Eystrasalt.

Við viðjum hafa áhrif á Eystrasaltsstefnu Evrópusambandsins þannig að kastljósinu verði beint að sjálfbærri þróun á svæðinu svo tryggja megi uppbyggingu í lífríki hafsins.

Innleiða skal sjávar- og siglingamálaáætlun ESB þannig að hún falli sem best að aðstæðum í Eystrasalti, Norðursjó og víðar.

Við viljum strangar reglur um siglingar og starfsemi á hafi úti á viðkvæmum hafsvæðum á norðurslóð.

Norðurlönd eiga að vinna að því að bæta umhverfi hafsins og grípa til nauðsynlegra verndaraðgerða, hvert fyrir sig, saman og í svæðisbundnu og alþjóðlegu samstarfi.

Rannsaka skal hvaða áhrif loftslagsbreytingar hafa á lífríki hafsins og taka mið af niðurstöðum í verndaráætlunum og starfsskilyrðum atvinnugreina s.s. sjávarútvegs, landbúnaðar og skógræktar. Taka skal mið af loftslagsbreytingum í skipulagsvinnu og við uppbyggingu samgangna á strandsvæðum. Koma skal upp aðstöðu til að taka við skolpi úr skipum í öllum höfnum við Eystrasalt. Bæta skal öryggi samhliða aukinni skipaumferð með tækniúrþótum í skipum og betri siglingakerfum.

Halda skal áfram að rannsaka ástand hafsvæða og líffræðilegan margbreytileika svo framfylgja megi verndarmarkmiðum og tryggja hreint haf með auðugu plöntu- og dýralífi.

Við viljum móta viðfangsefni í Norðlægu víddinni

FRAMTÍÐARSÝN

Norðlæga víddin er sameiginlega stefna fjögurra jafn réttáttara aðila, Evrópusambandsins, Rússlands, Íslands og Noregs. Norðlæga víddin á að vera grundvöllur fyrir stefnumótun sem stuðlar að sjálfbærri þróun, velferð og öryggi í Norður-Evrópu. Samstarfið við Rússland, sérstaklega Norðvestur-Rússland, á að að gegna mikilvægu hlutverki í Norðlægu víddinni. Hún á að vera pólitískur og hagnýtur rammi fyrir aukna samhæfingu og samstarf ólíkra aðila í Norður-Evrópu. Enn fremur á að vinna að samræmingu milli Norðlægu víddarinnar og stefnu Evrópusambandsins fyrir Eyrstrasaltssvæðið.

AÐGERÐIR

Við viljum styrkja framþróun, framkvæmd og pólitískar tengingar í Norðlægu víddinni, t.d. með því að efla tengsl og samstarf við viðeigandi nefndir Evrópuþingsins.

Við viljum byggja upp hagnýtt samstarf þingstofnana og annarra stjórn málafla í Rússlandi, sérstaklega í Norðvestur-Rússlandi, um málefni sem tengjast langtímamarkmiðum Norðlægu víddarinnar;

Við viljum aðsamstarfið innan Norðlægu víddarinnar stuðli að aukinni samhæfingu í Norður-Evrópu og komi í veg fyrir skörun milli aðila;

Við viljum að unnið verði að nánari og nákvæmari samhæfingu milli Norðlægu víddarinnar og stefnu Evrópusambandsins fyrir Eyrstrasaltssvæðið.

sk

spru

språk

tionsm

skrift

erat

erat

Við viljum skilvirkara norrænt tungumálasamstarf

FRAMTÍÐARSÝN

Í ljósi aukinnar alþjóðavæðingar viljum við vinna að framgangi tungumálastefnu sem styrkir norræn tungumál. Við viljum að norræn tungumál séu kröftug og lifandi. Við viljum að allir Norðurlandabúar geti átt samskipti á einu af þremur skandinavísku tungumálunum sem kennd eru í öllum norrænu ríkjunum. Við viljum vinna að betri norrænum málskilningi og tungumálakunnáttu. Betri málskilningur gerir norrænt samstarf skilvirkara og áhugaverðara.

AÐGERÐIR

Yfirlýsingu um norræna málstefnu, sem samþykkt var 1.9.2006, ber að innleiða og fylgja eftir. Norrænu menntamálaráðherrunum ber að gera framkvæmdáætlanir sem tryggja sameiginlegar og markvissar aðgerðir til frambúðar til að efla framgang málstefnunnar. Norrænu ríkisstjórnirnar framfylgi þeirri áætlun og vinni að því að bæta norrænan málskilning.

Nýja Nordplus tungumála- og menningaráætlunin mun stuðla að betri skilningi nemenda og kennara á tungumálum grannþjóða og hvetja til aukins skilnings á norrænni menningu og norrænum tungumálum.

Verkefnið "Norrænir tungumálafrumkvöðlar í skólanum/kennara-menntun á Norðurlöndum" mun halda áfram en einnig verður aukið við það þannig að tungumálafrumkvöðlar geta veitt samkennurum sínum og öðrum handleiðslu með það að markmiði að gera kennslu í tungumáli grannþjóðanna betri og skilvirkari.

Kennsla verður eflað í tungumálum grannþjóða og mun hefjast fyrr en áður. Megináhersla verður lögð á að kenna nemendum að tjá sig í töluðu máli.

Norrænu tungumálin eiga að heyrast sem víðast á opinberum vettvangi, s.s. í sjónvarpi og í kvikmyndum.

Unnið verður að útgáfu norrænna orðabóka, einnig í rafrænu formi.

norden

Nordiska rådet

Store Strandstræde 18
DK-1255 Köpenhamn K
www.norden.org

Fakta om Nordiska rådet

Nordiska rådet har 87 medlemmar som är fördelade på fem nationella och tre självstyrelsedelegationer: Sveriges, Danmarks, Finlands, Norges, Islands, Färöarnas, Grönlands och Ålands. Det finns fyra parti-grupper: Den Socialdemokratiska gruppen, Mittengruppen, Konservativa gruppen och den Vänstersocialistiska gröna gruppen. Några medlemmar i Nordiska rådet tillhör inte någon partigrupp. Det samiska parlamentariska rådet är observatör i Nordiska rådet. Nordiska rådets sekretariat ligger i Köpenhamn.

Nordiska rådet samlas årligen till session sista veckan i oktober. Presidentskapet roterar mellan länderna .

Nordiska rådets organ

Presidiet
Kultur- och utbildningsutskottet
Medborgar- och konsumentutskottet
Miljö- och naturresursutskottet
Välfärdsutskottet
Näringsutskottet
Kontrollkommittén

Nordiska samarbetsorganisationer

Västnordiska rådet
Föreningarna Nordens Förbund
Ungdomens Nordiska råd

Internationellt Nordiska rådets internationella samarbete skall främja nordiska värderingar och ställningstaganden i vidare internationella sammanhang, vara en pådrivare i det parlamentariska samarbetet kring utmaningarna i norra Europa och Östersjöregionen och medverka till opinionsbildning och initiativ kring Arktis- och Barentsregionens frågeställningar. En del av samarbetet bidrar till utvecklingen av Den nordliga dimensionen och medverkar till brobyggande mellan EU och dess östra grannar.

Nordiska rådet har ett samarbete med Baltiska församlingen (BA) och Baltic Sea Parliamentary Conference (BSPC), där rådet bland annat står för sekretariatsfunktionen och innehar ordförandeskapet i den permanenta kommittén 2008, Arktiska parlamentarikerkommittén (SCPAR) och Rysslands Federala församling. Samarbetet med Europaparlamentet har intensifierats under de senaste åren.

Nordiska rådets internationella kontaktnät omfattar bl.a. följande organisationer:

Nordvästra Rysslands parlamentariska församling (PANWR)
Beneluxparlamentet (BICC)
British-Irish Interparliamentary Body (BIIPB)
Den parlamentariska församlingen vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSCE PA)
Västeuropeiska unionens parlamentariska församling (WEU PA)
Europarådets parlamentarikerförsamling (PACE)
Världsbankens parlamentariska nätverk (PNoWB)
Interparlamentariska församlingen för Oberoende staters samvälde (CIS-IPA)